

JUSTIITS- JA DIGIMINISTEERIUM

Maris Jõgeva
maris.jogeva@vormsi.ee

Teie 28.05.2026
Meie 12.06.2026 nr 20-1/4257

Vastus pöördumisele

Lugupeetud Maris Jõgeva

Palute läbi viia haldusjärelevalve Vormsi Vallavolikogu 26.05.2026 otsuste nr 24, 25, 26, 27, 28 ja 29 õiguspärasuse üle. Volikogu otsusega nr 24 valiti senine Vormsi volikogu esimees Vormsi vallavanemaks ning volikogu otsusega nr 25 kinnitati vallavalitsuse koosseis, millega sai vallavanem seaduses ja valla põhimääruses ettenähtud volitused. Vormsi valla põhimääruse § 13 lõige 2 näeb ette volikogule uue esimehe valimise alles järgmisel volikogu istungil pärast volikogu esimehe volituste lõppemist. Antud juhtumi asjaolude kohaselt valis volikogu endale samal istungil ([Vormsi Vallavolikogu istungi protokoll nr 8](#)) uue esimehe (Vormsi Vallavolikogu otsus nr 26). Ehkki volikogu valis endale uue esimehe, jätkas volikogu esimehe ülesannete täitmist (sh allkirjastas volikogu otsused) selleks hetkeks juba endine volikogu esimees.

Täname Teid pöördumise eest. Informatsioon kohalike omavalitsuste tegevuse osas on meile oluline.

Esmalt selgitame, et vastavalt [Vabariigi Valitsuse seaduse](#) (VVS) § 75³ lõikele 1 teostab Justiits- ja Digiministeerium haldusjärelevalvet kohaliku omavalitsuse üksuste haldusaktide õiguspärasuse üle. Ministeeriumi poolt teostatava järelevalve eelduseks on VVS § 75³ lõikest 4 tulenevalt kohaliku omavalitsuse üksuse haldusakti õigusvastasus ja avaliku huvi rikkumine. Mõlemad eeldused peavad olema täidetud samaaegselt. Sõltumata sellest, kas tingimused on või ei ole täidetud, on Justiits- ja Digiministeeriumil kaalutusõigus küsimuses, kas järelevalvet alustada või mitte. Eelnev tähendab, et ainuüksi asjaolu, et kohaliku omavalitsuse üksus on olnud mõne juhtumi puhul õigusvastaselt tegevusetu, ei tähenda veel, et täidetud oleks ka avaliku huvi rikkumise kriteerium. Muidugi peab haldusorgani tegevus alati olema õiguspärane, aga ministeeriumi järelevalve objektiks on vaid sellised haldusaktid, mis kahjustavad ka mõnda olulist avalikku huvi.

Avalik huvi on määratlemata õigusmõiste ja seda saab hinnata üksnes juhtumipõhiselt, kõiki asjas tähtsust omavaid asjaolusid kaaludes. Justiits- ja Digiministeeriumi poolt läbiviidavas haldusjärelevalves oleme avaliku huvi sisustanud kui ülekaaluka huvi kohaliku omavalitsuse või riigi elanike vaatest tervikuna, mis hõlmab laiemalt ühiskondlikke hüvesid ja väärtusi.

Justiits- ja Digiministeerium konsulteeris pöördumises esitatud asjaoludele hinnangu andmiseks ka Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumiga, kelle pädevusse kuulub kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse kohta selgituste andmine. Regionaal- ja Põllumajandusministeerium andis alljärgnevad selgitused:

1. [Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse](#) (KOKS) § 49 lõike 3 kohaselt ei või vallavanem olla samaaegselt volikogu esimees. Vormsi Vallavolikogu 26.05.2026 otsusega nr 24 valiti Tanel Viks vallavanemaks ning otsusega nr 25 kinnitati vallavalitsuse koosseis. Sellest hetkest omandas vallavanem seaduses ja valla põhimääruses ettenähtud volitused;

2. Kuivõrd vallavanema ja volikogu esimehe ametite ühitamine ei ole seadusega lubatud, lõppes Tanel Viks'i õigus täita volikogu esimehe ülesandeid hetkest, mil ta valiti vallavanemaks. Seetõttu oleks volikogu istungi juhatamine tulnud üle anda volikogu aseesimehele. Volikogu aseesimees osales istungil. Pärast uue volikogu esimehe valimist otsusega nr 26 oleks istungi juhatamine pidanud jätkuma volikogu esimehe juhtimisel. Ka volikogu esimeheks valitud Ove Koska osales istungil;
3. Samas tuleb eristada volikogu esimehe ülesannete täitmist ja volikogu liikme volitusi. KOKS-i kohaselt ei peatu vallavanemaks valitud volikogu liikme volitused automaatselt vallavanemaks valimise otsuse tegemisel, vaid valla valimiskomisjoni vastava otsuse jõustumise hetkest. Seetõttu võis Tanel Viks küll osaleda samal istungil volikogu liikmena päevakorrapunktide arutelul ja hääletamisel, kuid tal ei olnud pädevust täita volikogu esimehe ülesandeid (sh juhatada volikogu istungit);
4. [Vormsi valla põhimääruse](#) § 13 lõige 2 näeb ette volikogule uue esimehe valimise alles järgmisel volikogu istungil pärast volikogu esimehe volituste lõppemist.

Siduvaid õiguslaseid selgitusi ja tõlgendusi valla põhimääruse kohta saab anda kohalik omavalitsus ise. Kui tõlgendada nimetatud sätet kooskõlas KOKS-i ning kohaliku omavalitsuse toimimise üldpõhimõtetega, on sätte eesmärgiks tagada volikogu juhtimise järjepidevus ning mitte takistada volikogul tekkinud olukorra viivitamatut lahendamist. Sätet ei tohiks tõlgendada selliselt, et see välistaks volikogu võimaluse valida uus esimees samal istungil, kui senise esimehe jätkamine ametis ei ole seadusest tulenevalt enam võimalik;

5. Tuleb arvestada, et Vormsi valla põhimääruse § 13 lõige 2 reguleerib olukordi, kus volikogu esimehe volitused on lõppenud enne istungi kokkukutsumist. Käesoleval juhul tekkis vajadus valida uus volikogu esimees samal istungil. KOKS ei sisalda keeldu valida uus volikogu esimees samal istungil, mil senise esimehe volitused lõppevad;
6. Istungi materjalidest nähtub, et volikogu esimehe valimise küsimus oli päevakorda võetud ning vastav eelnõu oli volikogu liikmetele enne istungit nõuete kohaselt teatavaks tehtud;
7. Menetlus- ja vorminõuete rikkumise tagajärgi reguleeriv [haldusmenetluse seaduse](#) (HMS) § 58 sätestab, et haldusakti kehtetuks tunnistamist ei saa nõuda üksnes põhjusel, et haldusakti andmisel rikuti menetlusnõudeid või et haldusakt ei vasta vorminõuetele, kui eelnimetatud rikkumised ei võinud mõjutada asja otsustamist.

Eeltoodu kokkuvõtteks leiab Justiits- ja Digiministeerium, et menetluslikud minetused ei ole sedavõrd kaalukad, et see võiks kaasa tuua Vormsi Vallavolikogu 26.05.2026 otsuste nr 24, 25, 26, 27, 28 ja 29 õigusvastasuse (vt ka Riigikohtu halduskolleegiumi otsus nr [3-21-1366/45](#) punkt 24).

Küll aga peame vajalikuks rõhutada, et volikogu liikmel on nii õigused kui ka kohustused. Mistõttu tuleb volikogu liikmel oma poliitilise tahte realiseerimiseks lähtuda eeskätt kohaliku omavalitsuse korralduse seaduses sätestatud võimalustest, sh võimalusest esitada eelnõusid ja pöördumisi. Seejuures on volikogu liikme hääletamisõigus kui võimu teostamise keskne akt. Volikogu liikmel on võimalus anda oma poolt- või vastuhääl või jääda erapooletuks. Ka on võimalik jätta hääletamata. Küll aga peab arvestama sellega, et poolthääle enamuse puhul lähevad arvesse vaid poolt- ja vastuhääled.

Omavalitsuse sisesuhete pinnalt tekkivate vaidluste lahendamine valdkonna eriseaduses ettenähtud võimaluste kaudu aitab aga kaasa volikogu liikmete vastutuse tunnetamisele ning oma rolli teadvustamisele kohaliku omavalitsuse kui terviku toimimises.

Avaldame lootust, et meie selgitused on informatiivsed ning abiks edasiste tegevuste planeerimisel.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Victoria Tamme
nõunik

Victoria Tamme 53523094
victoria.tamme@justdigi.ee